

Rihmer Zoltán köszöntése az Oláh Gusztáv életműdíj átadása alkalmából

MPT XVII. Vándorgyűlésén, Debrecen, 2012 január 28.

Felemelő érzés laudálni, köszöntő fényel övezni a Méltót! Különösképp akkor, ha az Ünnepelet sorstárs, akinek pályafutását nyomon kísérhettem évtizedeken át. Meggyőződhettem személyesen is arról az igazságról, hogy a tehetség, életfegyelem és kitartás együtt formálhatják ki a nemes lelki materiából az értékteremtő életet, s hogy a csillag akkor marad ragyogó a Jelölt homlokán, ha nem önmaga fényesíti, hanem az ő sugárzását tükrözi vissza a világ.

Rihmer Zoltánt ünnepeljük, a pszichiátria professzorát, az MTA nagydoktorát, nemzetközi hírű és rangú kutató és klinikus szakembert, a pszichiátria, neurológia és klinikai farmakológia szakorvosát, a Semmelweis Egyetem Orvostudományi Kar Klinikai és Mentálhigiénés Osztályának tudományos igazgatóját, egyetemi tanárt, sőt-mondhatnám- külföldi és belföldi egyetemi katedrális tanárát, aki nemzetközi reputációja ellenére hűséges és elkötelezetten magyar.

Munkássága évtizedek óta fermentuma a hazai pszichiátria fejlődésének. Ha majd a jövőben valaki megírja a magyar pszichiátria történetét a hetvenes évektől napjainkig, felmutathatja Rihmer Zoltán töretlen pályáivét, témadajkáló kutatói hűségét. Arató Mihállyal, Bánki M. Csabával és Janka Zoltánnal együtt elsők voltak, akik megkezdték az affektív betegségek szisztematikus kutatását, közülük Rihmer Zoltán maradt meg a választott irány kutatásának és gyakorlatának hűségében, társai más irányt vettek.

Azzal is kezdhettek volna, hogy Rihmer Zoltán egy nagy nemzedék jelese. Korosztályának nagyjaival együtt generációs időtávban a legmarkánsabb szakmai arculat-meghatározója a szakmának, tudománynak és klinikai gyakorlatnak. Ő maga így vall erről abban az interjúban, amelynek megjelenése rövidesen várható szaklapunkban, a *Psychiatria Hungarica*ban: " Szerencsés vagyok, mert nagyon sok kiváló klinikus, kutató, egyben remek emberrel tartozom egy korosztályba. Ha a korosztályt az én életkorom plusz-minusz öt évben definiáljuk, akkor Arató Mihály, Bánki Csaba, Bitter István, Faludi

Gábor, Frecska Ede, Janka Zoltán, Kopp Mária és Tury Ferenc nevét említeném”
/Eddig az idézet/.

A hatalmas és ma is aktívan gyarapodó életmű építkezéséből már az eddigi teljesítmények is lenyűgözőek. Kutatásaiban a depressziók és bipoláris betegség klinikai, biológiai, genetikai és pszichoszociális aspektusait vette célba, különös tekintettel a klinikai diagnosztikai megbízhatóság növelésére, a hatékony terápiák előrejelzésére az öngyilkossági rizikó feltárására, illetve az öngyilkos magatartás megelőzésére. Az utóbbi években depresszióval kapcsolatos kutatásai kiterjednek a placebo válasz klinikailag értelmezhető interpretációjára, annak újraértelmezésére is. Az eredményekről hazai és nemzetközi szaklapokban számol be rendszeresen, ezeket nyilvántartják és sok közülük szervesen be is épült a pszichiátriai nemzetközi ismeretanyagába. Két hazai és nyolc nemzetközi szerkesztőbizottság tagja, négy hazai és több, mint két tucat nemzetközi szakmai folyóirat számára végez rendszeres lektori tevékenységet. 1999-ben megkapta a New Yorki Columbia Egyetem Brickell Suicide Research díját. 2010-ben (Jamison és Akiskal professzorok után harmadikként) a Nemzetközi Bipoláris Alapítvány Araeus díját, 2011-ben pedig a European Bipolar Forum életmű díját. Itthon 2010-ben nyerte el a Hemingway Alapítvány Dr Szabó György díját és Társaságunk is több nívódíjjal és egy elnöki különdíjjal ismerte el eredményeit. Kétségtelen, hogy nagyformátumu szakmai személyisége katalizátora a szakma szellemi pezsgésének.

Hivatásra szocializáló Alma Matere és munkásságának otthona a Lipótmező volt, annak bezárásáig. Önmaga így vall erről a már idézett interjúban: „A Lipótmező számomra mindig is a szakmát, a pszichiátriát jelentette és jelenti ma is. 1973-tól a bezárásáig, vagyis 2007-ig dolgoztam ott, hihetetlenül szép és eredményes korszak volt. Itt tanultam meg szinte mindent, ami a pszichiátriával kapcsolatos. Óriási szerencsém volt, hogy Kun Miklós professzor osztályára kerülhettem. Igazi terápiás közösség volt, a hazai szociálpszichiátria bölcsője. Erre az időre esett az első, nyílt rendszerben működő hazai pszichiátriai osztály kialakítása, ami Kun Miklós és Füredi János érdeme volt. Harminchat éves koromban lettem osztályvezető főorvos és az Intézet bezárásáig egy 80 ágyas, akut felvételes, közel 200.000 lélekszámú területet ellátó nagyforgalmu osztály és az általunk kialakított , elsősorban affektív és

szorongásos betegeket kezelő szakambulancia vezetője voltam és kezdettől részt vettem az orvosegyetemi oktatásban és pszichológusképzésben”- mondja az interjúban.

Pályafutása kimagasló eredményeinek méltatása ebben a köszöntőben csak egy csepp lehet a tengerből, a nagyobb meritést majd az interjúban olvashatják. Illusztrációképpen hadd említsem, hogy 410 lektorált tudományos publikációja, ebből több, mint 210 angolnyelvű, 415 feletti kumulatív impakt faktora van az absztraktok nélkül is, 2300 feletti a független idézettsége, valamint 25-ös a Hirsch indexe, amely nemzetközileg is nagyon magasnak számít. Nem ragadtathatom el magam, hogy felsoroljam azokat a nemzetközi könyveket, tankönyveket, folyóiratokat, amelyekbe felkérésre készítette írásait, vagy pl. az utóbbi tizenöt évben több, mint 130, felkérésre tartott külföldi kongresszusi előadását, de tudott róla, hogy CME továbbképző előadásai rendszeresen a bécsi, római, pisai orvosegyetemeken, hálstennek itthon is.

Tizenhat rangos nemzetközi és hazai tudományos szervezet alapító vagy elnökségi, avagy tiszteletbeli és rendes tagja, a felsorolás ehelyütt lehetetlen volna .

Amikor a jövőjére kitekint, integratív szemlélete biztató szakmai jövőképet állít elének. Ugy véli (idézem őt), hogy „mára megszűnt az un. biológiai és szociálpszichiátria –régében többnyire mesterségesen gerjesztett- ellentéte.” Ugy látja, hogy „egyre inkább nyilvánvaló, hogy több, jól meghatározható betegség esetén a legjobb eredményt a biológiai és pszichoterápiás gyógymódok kombinációja adja”.

A tudós, kutató, egyetemi tanár, klinikus, nemzetközi rangú szakember személyes arca azonban olyannyira közvetlen, baráti , derűs és természetes, hogy légköre, lényének kisugárzása még pipafüstjében is vonzó mindnyájunk számára. Humora a legkritikusabb helyzetekből is a megoldás reménységének magaslatára emel. A PH „humor különszámában” idézi azt az esetet, hogyan engedte el téveszméit egy, a fia megölésétől rettegő betege, amikor a szabályos gyógyszeresedésre javult az állapota. A vizitnél Rihmer Zoltán a következőt mondta: Hát, tetszik látni, mégsem ölték meg a fiát! Mire a beteg: Ja főorvos úr, olyan időket élünk hogy már a téveszméknek sem lehet hinni”.

Ez a derü sugárzik át a lényén mindenkor és láttatja az apró dolgok örömteliségét. Jó Rihmer Zoltán társaságában lenni, életszeretetet áraszt. A komolyzene, Puccini, Verdi, Wagner zenéjével engedi magát a kikapcsolódás gyönyörűségébe, de a kertészkedés is áramlatélménybe tudja csalogatni.

Pályájának már van továbbvivője, fiatal tudósasszony lánya, így a horatiusi non omnis moriar genetikai és szakmai téren egyaránt be van biztosítva.

Mit is kívánhatnék Rihmer Zoltánnak, a szeretett jóbarátnak, ha most személyesen is elé állok köszöntésemmel?Kate Nowaktól vettem kölcsön szivből jövő áldáskívánásomat, amelyet most szeretettel adok át:

„Minden gondolat, amely megszületik Benned, találjon visszhangra a mindenségben és érintsen meg mindent, mindenkit. Minden vihar után szivárvány reménysége ragyogjon a lelkedben. Boldogság mosson el minden csüggedést,öröm oldjon fel minden bánatot, szeretet könnyitse minden fájdalmadat. Sorsod szabad bölcsességgel ajándékozzon meg Téged. Minden küzdelmes utad győzelemmé érjen. Minden elmuló napot élj meg egyre teljesebben az előzőnél. Légy áldott és legyenek mások is áldottá Általad.”

Ez az én szivbéli kívánságom.Szeretettel köszöntelek.

Debrecen, 2012 január 28

(Bagdy Emőke)